

เทศน์เช้า วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่รู้แจ้งโลก พอรู้แจ้งโลกทำไมถึงจะพ้นจากโลกนี้ไปได้ พ้นจากโลกนี้ไปได้ก็เรื่องของหัวใจเรานี้แหละ เรื่องพฤติกรรมเรานี้แหละ ถ้าพฤติกรรมมันยังจมอยู่กับกิเลสตัณหาความทะยานอยาก นี่มันจะพ้นจากโลกไปจากไหน? มันจะพ้นจากโลกก็ไอ้หัวใจทุกข์ๆ ยากๆ นี่แหละ มันจะข้ามพ้นจากโลกนี้ไป ถ้าพ้นจากโลกนี้ไปมันก็ต้องมีที่ไปที่ไปสิ ถ้ามีที่ไปที่ไป เห็นไหม ทำไมต้องมีเข้าพรรษาออกพรรษาล่ะ?

การเข้าพรรษามีความหมายถึงว่าถ้าออกพรรษานี้พระให้ชุกงค์ไป ชุกงค์ไปคือว่าออกวิเวก ออกประพฤติปฏิบัติไป เข้าพรรษาแล้วมันไปเหยียบข้าวเขา ไปทำสิ่งที่เป็นพิษไร่เขาให้เสียหาย ในพรรษาน้ำฝนให้อยู่ประจำที่ พอประจำที่แล้วให้เร่งความเพียรขึ้นมา

วันนี้วันเข้าพรรษานะ พอวันเข้าพรรษาพระอริยฐานพรรษา พระต้องถือชุกงค์ ใครจะถือช้อไหน? ชุกงค์ ๑๓ นี่ชุกงค์ ๑๓ หมายความว่ามันเป็นการขัดเกลากิเลส คือจะไม่ได้ตั้งใจหรอก แม้แต่บิณฑบาตมาแล้ว เห็นไหม บิณฑบาตนี้มันได้มาสัน โดษ ยังมีมักน้อยอีก มักน้อยว่าเราจะถือช้อไหนถ้าเป็นชุกงค์ มันต้องมีหนักมีเบาไป การประพฤติปฏิบัติมันต้องมีหนักมีเบา

นี่เราทำของเราไปเรื่อยๆ อย่างนั้น ทำไปด้วยความเคยชิน ความเคยชินความคุ้นชินของเรา ความคุ้นชินอยู่บ้านตาดนะ หลวงตาบอกว่าการเดินทางเคลื่อนไปที่ไม่มีสติปัญญาเพราะมันคุ้นชิน อย่าเสียคาयरมณ อารมณของเรา อารมณในใจของเราที่มันเคยตัวนั่นแหละ พอมันเคยตัว เราจะเปลี่ยนแปลงมันไหม? เราเปลี่ยนแปลงไม่ได้

สิ่งใดที่ขัดอกขัดใจ ไม่มีสิ่งใดเป็นความพอใจเราเลย สิ่งใดที่มันพอใจ สิ่งใดที่มันทำสะดวกสบาย สิ่งใดที่มันนอนจนนั่นแหละ สิ่งนั้นพอใจ ถ้าพอใจถึงมีชุกงค์ไว้เพื่อขัดเกลากิเลส ขัดเกลานี้มันไม่ได้ตั้งใจของมัน มันต้องมีความเข้มข้นขึ้นมา นี่ในพรรษาของเราเข้มข้นขึ้นมา

จนเป็นประเพณีวัฒนธรรม นี่ทางโลกเวลาเข้าพรรษา อดเหล้า งดบุหรี่ต่างๆ เข้าพรรษาทำได้ออกพรรษากลับไปอย่างเดิม กลับไปอย่างเดิมอีกแล้ว

นี่ก็เหมือนกัน เวลาพระเราๆ ออกธุดงค์ของเราแสวงหาที่วิเวกได้ แต่เข้าพรรษาแล้ว พอเข้าพรรษาจะต้องอธิษฐานที่จำพรรษา ที่จำพรรษา ๓ เดือน ออกพรรษาแล้วตัดเย็บผ้าเสร็จแล้วไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่ออะไร? ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะถามว่า

“๓ เดือนนี้ปฏิบัติอย่างไร? ๓ เดือนที่ผ่านมาจิตใจมันคงขึ้นมากน้อยแค่ไหน? จิตใจมันเลวลงหรือมันดีขึ้น? มันเลวลง มันเลวลงเพราะอะไร? มันดีขึ้น มันดีขึ้นเพราะอะไร?”

เวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่พูดเรื่องอื่นเลย ถามแต่ว่าจำพรรษามาจิตใจมันพัฒนาขึ้นไหม? เห็นกิเลสของตัวเองไหม? ได้จับกิเลสของตัวเองมาชิงพริคไหม? ได้ใช้ปัญญาพิจารณามันไหม? นี่ท่านถามแต่เรื่องอย่างนั้น ท่านถามเรื่องอย่างนั้น เห็นไหม

นี่เวลาธุดงค์ขึ้นมา ครูบาอาจารย์ของเราทำมาเป็นแบบอย่าง พอเป็นแบบอย่างขึ้นมา หลวงตาท่านไปวัดไหนก็แล้วแต่นะ ถ้าวัดไหนลูกศิษย์ของท่านไม่ถือธุดงค์ ท่านบอกท่านจะไม่มาเหยียบที่นี้เลย ไม่มาเหยียบที่นี้เพราะอะไร? ไม่มาเหยียบที่นี้เพราะว่าพระของท่านมันออกไปเป็นโลกแล้ว มันแสวงหาเพื่อความสุขความสบายใจ เพื่อความพอใจของตัวเอง เพื่อความพอใจของตัวเองนะ พอพระจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม ที่ไหนถ้ามีดี เขาก็เอาความดีนั้นมาพิจารณาว่าดีจริงหรือเปล่า? ถ้าที่ไหนมีธุดงค์มันก็ต้องมีความผิดพลาดเป็นเรื่องธรรมดา

ถ้าเรื่องธรรมดา เรื่องธรรมดา เห็นไหม เราต้องพัฒนาของเราเพราะเราเป็นโลก เป็นโลกนั้นเป็นธรรมดา ถ้าเป็นธรรมดา ทำไมถึงเป็นธรรมละ? เป็นธรรมเพราะมันมีศีลเป็นเครื่องพิสูจน์ว่ามันจริงหรือเปล่า? ถ้ามันจริงหรือเปล่า นี่ศีล ถ้าเกิดมีศีลเป็นความปกติของใจ ถ้าคนที่มีศีลมีสติปัญญา ถ้าทำสมาธิขึ้นมามันก็จะง่ายขึ้นมา แล้วสมาธิทำไม? ใครต้องทำสมาธิ เราทำไมหากิน ทำสมาธิไม่เอา ถ้าทำมาหากินแล้วทุกข์ทำไม? ร้องทำไม? โอดโอยทำไม?

นี่ถ้าทำมาหากินแล้วมันก็ต้องมีความสุขดี ทำมาหากินแล้วมันก็ต้องมีความสบายดี ทำมาหากินแล้วมันจะชำระกิเลสของเราได้ เราหามาอิมเต็ม หามาเต็มบ้านเต็มเมืองแล้วแหละ เราจะมีความสุขมาก เราจะอยู่กับมัน เราจะได้พ้นทุกข์ไปจากมัน เป็นไปได้ไหมละ? มันไม่เป็นไป นี่ไง

ถึงว่าเรื่องโลกใจ โลก เราเกิดมาเป็นโลกนะ เกิดมาจากพ่อจากแม่ เรามีชาติมีตระกูลของเรา ถ้า ชาติตระกูลของเรา เราจะรักษาชาติตระกูลของเราไปอย่างไร? ครอบครัวใครรู้จักซ่อมแซมของใช้ สอย รู้จักประหยัดมัธยัสถ์ ครอบครัวนั้นจะยั่งยืน ครอบครัวใดฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักเก็บ ไม่รู้จักรักษา ครอบครัวนั้นจะสั่นคลอนไปข้างหน้า

เราเกิดมาเป็นโลก เราเกิดเป็นโลกเราก็มีครอบครัว เราก็ดูแลของเรา เราไม่รักหรือ? พ่อ แม่พี่น้องเรารักไหม? เราก็อีก ถ้าเรารักเราให้เขาทำความดีสิ นี่มันเป็นเรื่องของโลกๆ ใจไหม? เรื่องโลกแล้วเรามาทำบุญ ทำบุญทำไม? อ้าว! ทำบุญเพราะเวลามันทุกข์ใจ เห็นไหม อยู่ด้วยกัน พร้อมหน้าพร้อมตา แต่จิตใจมันก็เศร้าหมอง จิตใจมันก็ทุกข์ นี่เรื่องส่วนตัวแล้ว

อดตา หิ อดตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน เจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาที่ปลอบประโลมกัน เวลาทุกข์ร้อนขึ้นมาก็ไม่เป็นไรๆ ไม่เป็นไรมันทุกข์อยู่นี้ ไม่เป็นไรหัวใจมันจะระเบิดอยู่นี้ แล้ว ถ้าหัวใจระเบิดทำอย่างไร? นี่ใจมาทำบุญนี่ใจ มาทำบุญเพื่อเสียดละ การเสียดละคือการฝึกหัวใจ ให้เข้มแข็ง หัวใจที่มันอ่อนแอ หัวใจที่มันตระหนี่ถี่เหนียว หัวใจที่มันเห็นแก่ตัวของมัน มันเอา แต่สิ่งที่มันเครียด มันไม่พอใจขึ้นมาเหยียบย่ำในใจของมัน แต่เราเสียดละของเรา เราฝึกหัดมัน ให้รู้จักเสียดละ รู้จักการเสียดละคือการปล่อยวาง

ปล่อยวางนี้ของรักไหม? รัก ของเราคือไหม? ดี ดีๆ ทั้งนั้น ของที่เราเสียดละของดีๆ ทั้งนั้นแหละ แล้วเสียดละไปทำไม? เสียดละให้มันปล่อยไป ให้มันหัดให้มันปล่อยวาง ถ้ามัน ปล่อยวางได้ สิ่งใดเราก็อเสียดละได้ แล้วความทุกข์นี้เสียดละไหม? ความสะสม ความหมักหมม ในหัวใจเราเสียดละไหม? เสียดละยังไม่เป็น ถ้าเสียดละไม่เป็นนะทำให้มันเข้มแข็งขึ้นมาก่อน ทำให้มันแข็งแรงขึ้นมาก่อนนะ มีศีลคือความปกติของใจ ถ้าใจปกติแล้ว ปกติคือว่ามันไม่ทำผิด ของมัน แต่มันมีวิชา มีทัศนหาความทะยานอยากในหัวใจ

ที่ไหนมีพินมีไฟ มันก็ต้องเผาผลาญหัวใจเป็นธรรมดา ถ้าที่ไหนมันมีกิเลสทัศนหาความ ทะยานอยากมันก็ต้องเผาผลาญเป็นธรรมดา จะหามาอย่างน้อยขนาดไหน สะสมไว้จนมหาศาลมันก็ เผาผลาญด้วยทัศนหาความทะยานอยากในหัวใจของมัน ถ้าหัวใจของมันทำความสะอาดของใจเข้ามา ใจนี้ถ้าความสงบของใจเข้ามา เห็นไหม มันร่มเย็นชั่วคราว จิตใจที่มันเร่าร้อน จิตใจที่มันมีความ ทุกข์ยาก มันได้มีที่พึ่งพิง

เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ใครทำความสงบของใจ คนนั้นมีบ้าน มีเรือนหลังหนึ่ง”

มีบ้านมีเรือนคือที่พักอาศัยใจ ถามใจตัวเองว่ามันจะมีที่พักอาศัยที่ไหน? เข้าบ้านแล้วมันควรจะได้ร่มเย็นเป็นสุข ทำไมเข้าบ้านแล้วมันร้อนนัก เวลาเข้าไปในบ้านทำไมจิตใจมันดิ้นรนนัก เห็นไหม เรามีบ้านให้ร่างกายนี้อยู่ แต่เรามีบ้านเรือนของเราให้จิตใจนี้ได้พักอาศัย

ถ้าบ้านเรือนของจิตใจมันพักอาศัยที่ไหนล่ะ? พุทโธ พุทโธ พุทโธ เราจะปักเสาศา เราจะมุงหลังคา เราจะสร้างบ้านให้หัวใจของเรา ถ้าจิตมันสงบมันปล่อยวางเข้ามาหมดนะ อย่างที่ว่าทำบุญกุศลนี้มันเสียสละ การปล่อยวาง ทำไมไม่ปล่อยวางล่ะ? การนี้เป็นการฝึกหัด เป็นร่องเป็นรอยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้เป็นศีลธรรมเป็นจริยธรรม นี้วางธรรมไว้ให้เราฝึกหัด

คู่สัตว์สี่ สัตว์ที่เขาเอามาใช้งานเขาต้องฝึกหัดมัน เขาจูงมัน เขาให้มันเดินเป็น เขาให้มันทำเป็น จิตใจของเราก็ก็น่าฝึกหัด ฝึกหัดด้วยธรรมวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้วางไว้ ฝึกหัดด้วยการเสียสละ ฝึกหัดด้วยการถือศีล ถือศีลให้เป็นปกติของใจ ถ้าใจปกติ นี้อันปล่อยวาง โดยโลกๆ ใจ ปล่อยวางโดยความคิด เพราะความคิดมันเกิดดับ ความคิดเกิดดับมันควบคุมไม่ได้ ใช่ไหม? แต่เราพุทโธ พุทโธ จะเกิดดับก็มาเกิดดับพุทโธนี้ ถ้ามีความทุกข์ยากก็มาที่อานาปานสตินี้

พุทโธ พุทโธ เห็นไหม พอพุทโธมันเป็นเนื้อหารสชาติ เป็นข้อเท็จจริง เวลาพลังงานไฟฟ้า ช่างไฟนี่เขาควบคุมได้ เขาต่อไฟไปที่บ้านใครให้ใช้สอยได้ สติปัญญาของเรา มันจะควบคุมพลังงานของใจ ถ้าควบคุมพลังงานของใจ มันไม่ให้ไปเสวยอารมณ์ มันไม่ให้ไปคิด ช่างไฟเขาดูแลไฟ เปลี่ยนสายไฟ สายไฟเก่ามันลัดวงจร มันจะเผาบ้านเผาเรือน ความรู้สึกลึกซึ้งเกิดดับๆ มันเผาหัวใจมาตลอดเวลา เรามีสติปัญญาเป็นนายช่าง นายช่างจะมาดูแลหัวใจของเรา

พุทโธ พุทโธ พุทโธ ปัญญาอบรมสมาธินี้รักษาใจของเรา รักษาใจ ช่างไฟมันจะดูแลไฟนั้นให้เป็นประโยชน์ พุทโธ พุทโธ พุทโธ จนใจมันเริ่มสงบระงับเข้ามา ถ้ามันสงบระงับเข้ามา เห็นไหม นี้อันปล่อยวาง ปล่อยวางอะไร? ปล่อยวางความคิดใจ ปล่อยวางอารมณ์ความรู้สึกใจ ปล่อยวางสิ่งที่มันเครียดนี้ใจ ปล่อยวางที่มันเอามาสะสมนี้ใจ พอมันปล่อยวางขึ้นมา นี้อันสร้างบ้านสร้างเรือน ถ้าใครทำความสงบของใจขึ้นมาได้นะ คนนั้นจะมีที่พักอาศัย

“สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี”

แล้วบ้านเรือนเรามีเงินมีทองเราซื้อหาได้ทางโลก แต่สมาธิซื้อหาไม่ได้ สมาธิ สติ ซื้อหาไม่ได้ ทุกคนต้องสร้างเอง ทุกคนต้องทำเอง ยากดีมีจน ทุกข์จนเจริญใจขนาดไหน พุทโธ พุทโธ ทำให้มันเกิดขึ้นมา จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหน ถ้าใจมันเป็นมันก็เป็น ถ้าใจไม่เป็นมันก็ไม่เป็น จะทุกข์จนเจริญใจขนาดไหน ถ้าใจมันเป็นมันก็เป็น ใจไม่เป็นมันก็ไม่เป็น มันไม่ได้วัดกันที่สถานะ มันวัดกันที่ความจริง มันวัดกันที่บุญกุศลใจ

บุญกุศลมันเทียบที่ไหนล่ะ? บุญกุศลคือจิตใจ คุณคนที่จิตใจเขาดี เขาเบียดเบียนใครบ้าง? เขารังแกใครบ้าง ไปดูพวกพาลชนลี มันไปที่ไหนเดือดร้อนที่นั่น เข้าไปในหมู่บ้านไหน หมู่บ้านนั้นต้องจัดการเฝ้า เพราะมันทำลายเขาทั้งนั้น นั่นนะมันมาจากไหนล่ะ? มันมาจากไหน? มันมาจากความรู้สึกนึกคิดของเขา พ่อแม่ก็สั่งสอน พ่อแม่ก็ดูแลฝึกฝนมันมาตลอด แล้วมันฟังไหม?

จิตใจเราก็เหมือนกัน เราว่าเป็นชาวพุทธๆ เราเชื่อไหม? เราเชื่อไหม? เราเชื่อสัจจะ เชื่อความจริงไหม? ถ้าเราเชื่อพิสูจน์สิ นีนรกสวรรค์ไม่มี ภพชาติไม่มี อะไรก็ไม่มีทั้งนั้น มีแต่กิเลสบนหัวใจนี้ ถ้ากิเลสบนหัวใจนี้มี ทิฏฐิมานะอยากจะขึ้นจับบนหัวคนนี้มี แต่การเสียสละไม่มี ทำความดีไม่มี อะไรก็ไม่มี แต่ถ้ากุสุข กุสบาย ญได้ นีดี อันนี้ต้องมี ต้องพิสูจน์นะ

ชีวิตนี้การพลัดพรากเป็นที่สุด ทุกชีวิตนี้ต้องจากร่างกายนี้ไปเป็นธรรมดา จะว่ามีหรือไม่มี เราจะต้องไปเผชิญข้างหน้าแน่นอน จะเชื่อหรือไม่เชื่อมันเป็นความเชื่อ ความจริงรอพิสูจน์เราอยู่ข้างหน้า แต่ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมาเราจะพิสูจน์เดี๋ยวนี้ เราพิสูจน์เดี๋ยวนี้ ถ้าพิสูจน์เดี๋ยวนี้ นะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจิตสงบเข้าไป บุพเพนิวาสานุสติญาณย้อนอดีตชาติไปมีหรือไม่มี? พระเวสสันดร ทศชาติมีหรือไม่มี?

ถ้าจิตมันไม่ถึงที่สุด จุอุปปาตญาณมันไปเกิดอนาคต มีหรือไม่มี? แล้วทำอย่างไรที่มันจะจบสิ้นกันที่นี้ อาสวัภขญาณมันทำลายอวิชชาในหัวใจ อวิชชาคือมันโง่โง่ มันไม่รู้ มันโง่ ถ้ามันฉลาดขึ้นมามันทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายสถานที่ ทำลายทุกๆ อย่างเลย เห็นไหม เราทำสัมมาสมาธิขึ้นมาเพื่อมีบ้านมีเรือน ที่อยู่ที่อาศัย ถ้ามีที่อยู่ที่อาศัย บ้านเรือนของเราทำให้เราพร้อมเย็นเป็นสุข จะทำให้เรามีสถานที่ทำงาน

ถ้าจิตมันสงบร่มเย็นขึ้นมา บ้านเรือนของเราจะ เราหิว เรากระหาย เราทุกข์เรายากมาก ทำงานอะไร? ประคองตัวเองยังประคองตัวเองไม่ได้ ทุกข์ยากขนาดนี้ ธรรมะ เห็นใหม่ ธรรมะ เป็นความว่าง จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ข้ามพ้นกิเลส มั่นนุกแก้วนกขุนทอง พุดไปปาก พร้าเพื่อไป เพื่อเจือไป แต่ในหัวใจเศร้าหมอง แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เห็นใหม่ นี่มันมีบ้านมี เรือนขึ้นมา พอมีบ้านมีเรือนขึ้นมานี้ออกทำงาน ถ้ามันทำงานของมันนี่ภาวนามยปัญญา

จิตเดิมแท้ที่ส่องใส ใครส่องใสล่ะ? ถ้าเราส่องใส ทำไมมันส่องใสแล้วมันเศร้าหมองล่ะ? ถ้ามันส่องใส เดียวทำไมมันขุ่นมัวล่ะ? ถ้ามันส่องใสแล้วเดี๋ยวทำไมมันทุกข์ยากล่ะ? แล้วมันทุกข์ ยากมันทุกข์ยากเพราะอะไร? เดียวดีเดี๋ยวร้าย เดียวทุกข์เดี๋ยวยาก ทำไมมันเป็นอย่างนี้ล่ะ? ทำไม จิตของเราแท้ๆ ทำไมเราปรารถนาทำคุณงามความดีแท้ๆ ทำไมมันไม่ให้ผลตามที่เราปรารถนา เลย ทำไมมันทำลายเราเหลือเกิน ทำไมมันทำให้เราทุกข์ยากขนาดนี้?

นี่ใช้ปัญญาคุณมัน ใช้ปัญญาแยกแยะมัน อ้าว! มันทำลายเราเพราะมันเป็นอวิชชา เป็น สมุทัย เป็นตัณหา เป็นความทะยานอยาก แล้วเป็นมรรคล่ะ? เป็นมรรค เห็นใหม่ คุณิเราทำ สัมมาอาชีวะ สิ่งที่ได้มา เราได้มาแล้วเราสบายใจไหม? แต่เราทำทุจริตมา ได้เงินมาเหมือนกัน นะ แต่นั่งทับสิ่งที่เราทำได้ ทุกข์ยากมาก แต่ถ้าเราได้มาเป็นสัมมาอาชีวะ เราได้มาถูกต้องนะ พิสูจน์ตรวจสอบได้ ตรวจสอบได้ตลอดเวลา

จิตถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิ เวลามันพิสูจน์ของมันได้ เวลามันออกภาวนามยปัญญามัน แยกแยะของมัน เห็นใหม่ นี่มรรคญาณมันจะเกิด มันแยกแยะของมัน แยกแยะให้เห็น ทิฐฐิ ความเห็นผิด สักกายทิฐฐิ ทิฐฐิว่านี่เป็นเรา ร่างกายนี้เป็นของเรา มันเป็นของเราด้วยบุญด้วย กรรม เพราะด้วยบุญด้วยกรรมเราถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์

การเกิดเป็นมนุษย์ กว่าที่จะเกิดได้ไม่ใช่ของง่ายๆ การเกิดเป็นมนุษย์ในพุทธศาสนาบอกว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่านะ เหมือนเต่าตาบอด เต่าตาบอดคือจิต จิตดวงหนึ่งอยู่ กลางทะเลแล้วมันโผล่ขึ้นมา เขามีบ่วงหนึ่งอยู่ที่นั่น ถ้ามันโผล่ขึ้นมาในบ่วงนั้น นี่มันได้เกิด เป็นมนุษย์ แต่เต่าที่มันโผล่มานี่มันโผล่มาในบ่วงไหม? มันจะโผล่เข้ามาในบ่วงตลอดเวลาไหม? นี่เปรียบเทียบถึงผลของวิญญู

ฉะนั้น เราได้สถานะของมนุษย์มันมีค่ามาก แต่มีค่ามากปึบ นี่ด้วยสมุทัย ด้วยความไม่ รู้เท่า ของเราๆ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แม้แต่เจ็บไข้ได้ป่วยไปหาหมออะหมอก็คัดทิ้ง

เวลาตัดทิ้งไม่เอากลับบ้าน ทิ้งด้วยนะมันคิดเชื่อ มันทำให้เราเจ็บไข้ได้ป่วย ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แล้วที่สุดแล้วมันไปไหนต่อล่ะ? ถ้าไปไหนต่อ เราศึกษาอย่างไร

นี่เวลาเข้าพรรษาเข้าพรรษาเพราะเหตุนี้ เข้าพรรษา เห็นไหม โดยปกติแล้วเราฉันภัตตามมา คือว่าทางคฤหัสถ์ นี้บริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา อุบาสก อุบาสิกาเขาก็อยาก แสวงบุญกุศลของเขา เขาก็ทุกข์ยากของเขาเหมือนกัน เขาอยากได้บุญ บุญเพื่อให้จิตใจนี้มันคง จิตใจนี้มีที่พึ่งอาศัย เขาอยากได้ทำบุญกุศลของเขา พระ พระบวชมาแล้วพระก็อยากจะประพฤติปฏิบัติ พระก็อยากจะพ้นจากทุกข์

ถ้าพ้นจากทุกข์นะ สิ่งใดที่มันสะสมมากเกินไป สิ่งนั้นการปฏิบัติมันก็ไม่คล่องตัว ถ้าสิ่งใดเราฉันแต่พอประมาณ เหมือนหยอดล้อเกวียนเพื่อให้มันเป็นไปได้นั่งสมาธิภาวนามันก็ทำได้ง่ายขึ้น เพราะธาตุขันธ์มันไม่ทับจิต พลังงานมันไม่ทับหัวใจของเรา เวลาธาตุขันธ์มันทับจิตนะเราก็บอกพุทโธ พุทโธ พุทโธ แต่พลังงานธาตุขันธ์มันทับ มันง่วงเหงาหาวนอน มันก้าวเดินแทบไม่ออก ภาวนาก็หัวทิ่มหัวตำ

นี่กินอยู่เป็นสุข แต่ภาวนามันไม่เจริญ ภาวนามันก้าวไปไม่ได้ แล้วเรามาปรารธนาอะไรกัน? เราก็ปรารธนาพ้นจากทุกข์ ปรารธนาให้หัวใจนี้มันบรรลุธรรม ถ้าบรรลุธรรมมันก็ต้องผ่อน เห็นไหม การผ่อนไป แต่โลกก็สงสารนะ โลกก็ว่า โอ๊ย! พระนี่ลำบาก พระนี่ท่านปรารธนาจะพ้นจากทุกข์ เราก็อยากจะส่งเสริม ส่งเสริมขึ้นมาก็มีแต่ไขมัน มีแต่ธาตุขันธ์ก็ทับจิตลงไป ความแตกต่างมันอยู่ตรงนี้ไง แต่ครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงวางกติกาไว้ไง ให้ถือธุดงค์นะ ให้เอาแต่ความพอเพียงนะ ให้ฉันแต่พอประมาณนะ ฉันแล้วภาวนาให้ดีขึ้น ถ้าภาวนาไม่ดี ออกพรรษาแล้วไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่เธอภาวนาอย่างไร? ภาวนาแล้วดีหรือไม่ดี จิตใจมันพัฒนาหรือเลวลง ถ้าเลวลง เลวลงเพราะอะไร? ถ้าสุขหัวกันอยู่อย่างนั้น สุขหัวกันอยู่อย่างนั้นแล้วพูดแต่เรื่องโลกๆ อย่างนั้น จิตใจมันคลุกคลีแต่เรื่องของกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันจะเอาที่ไหนเป็นความสงบของใจล่ะ? แต่ถ้าเธอรู้จักหลีกเลี่ยง รู้จักแยกแยะ รู้จักแสวงหาเวลาของตัวเอง รู้จักมีการกระทำ นี่แล้วที่ไหนเขาไม่ให้ความสะดวกกับเราๆ ก็หาที่เราสะดวกสิ เราหา นี่เราแสวงหาเพื่อเป็นประโยชน์ของพระ นี่พระกับโยมอยู่ด้วยกัน โลกกับธรรมอยู่ด้วยกัน มันก็เลยขัดแย้งกันโดยเป้าหมาย เพราะพระอยากพ้นจากทุกข์ โยมอยากได้บุญ

ฉะนั้น ถ้ามีครูบาอาจารย์ สิ่งนี้ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดีนะ เรื่องของโยมเป็นสิทธิเสรีภาพของเขา เขาปรารถนาของเขา เขาตั้งใจของเขา เขาทำความดีของเขา ถูกไหม? ถูก

แล้วพระล่ะ? พระก็ปรารถนาความดีของพระ พระต้องมีหลักมีเกณฑ์ ถ้าพระมีหลักมีเกณฑ์มันก็น้อมลงไปสู่โลก โลกก็เป็นใหญ่ชักนำกันไป ทีนี้ก็ล้มลุกคลุกคลาน แล้วเราก็บ่นกันทำไมศาสนามันไม่เจริญ? ทำไมพระไม่เข้มแข็ง? เราก็อยากให้เข้มแข็ง ยากให้ดั่งาม เราทำหน้าที่ของเรา เราทำตามของเรา พระต้องมีสติ พระต้องมีสติปัญญาเพื่อจะเอาตัวเองให้ได้

ฉะนั้น เข้าพรรษาออกพรรษา นี่มันมีหนักมีเบา เวลาออกพรรษาแล้วเราก็ออยู่กันโดยกตตามมาก็ได้ สิ่งใดก็ได้ นี่พระก็ต้องบริหารจัดการ แต่เวลาเข้าพรรษาเป็นเวลาที่จะมูมานะ เป็นเวลาที่เราจะพิสูจน์ใจของเรา เป็นเวลาที่เราจะค้นหา เป็นเวลาที่เราจะพิสูจน์อริยทรัพย์ขึ้นมา ฉะนั้น โลกเขายังรู้ได้ เขายังผ่อนได้ เขายังคได้ เหล้าบุหรี่เขางดของเขาได้ แล้วพระเป็นนักรบแท้ๆ จะเข้าไปสู้กับกิเลสมันก็ต้องมีกตากับตัวเอง

ฉะนั้น วันนี้วันเข้าพรรษา เดี่ยวเย็นนี้พระจะอธิษฐานพรรษา อธิษฐานพรรษาแล้วใครจะถือชุดงควัตร ถ้าพระที่เข้มแข็งนะเขาไม่นอนตลอด ๓ เดือนเลย ถือเนสัชชิกตลอดเลย นี่เขาทำอย่างนั้นเพื่ออะไรล่ะ? ก็เพื่อแสวงหาคุณงามความดีอริยทรัพย์จากภายในให้ได้

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

ผู้ใดเห็นใจของตัวเอง ผู้นั้นจะเป็นคนที่มีบ้านมีเรือนที่อาศัย ผู้ใดเอาใจนั้นออกใช้ปัญญาด้วยความชอบธรรม เวลาพ้นจากกิเลสพ้นจากกิเลสโดยชอบ ไม่ใช่พ้นกิเลสจากความรู้สึกรู้สึกนึกคิดแล้วว่าพ้นกิเลสๆ คิดเอาเอง แต่กิเลสไม่ได้พ้น กิเลสมันจี๋หัวอยู่ แต่ถ้าพิจารณาโดยความเป็นธรรม เห็นใหม่ นี่พ้นจากกิเลสโดยชอบ ภาวนาโดยชอบธรรม ความชอบธรรมมันจะยืนยันกลางหัวใจ มันเป็นสัจธรรม มันไม่หวั่นไหว พิสูจน์ได้ ตรวจสอบได้ ทองแท้ไม่กลัวไฟ เหวี่ยง